„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторницомна по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 140. У Новом Саду у среду 8. (20.) септембра 1882. ГОДИНА XVII.

И ОПЕТ О ПРАВОМ СТАЊУ ЗДРАВЉА Дра СВЕТОЗАРА МИЛЕТИЋА.

Са задовољством пуштамо у јавност долестављено писмо, што га је гђица Милица Милетићева, кћи дра Свет. Милетића, од уваженог медицине дра и практичног лечника у Будапешти, гдина Дечењија, последњих дана добила. Да се садржај писма боље разуме, морамо најпре саобштити, да је за време последњег бавлења дра Милетића у Пешти — пре 14 дана — господин др. Дечењи са знаменитим професором пешт. медичког факултета господином др. Корањијом у погледу Милетићеве болести конзилијум држао.

Услед гласова, што их новине распростирати почеше, обрати се гђца кћи дра Светозара Милетића писмено на г. дра Дечењију, на што сљедеће писмо добије:

Geschätztes Fräulein Milicza!

Ihr vielgeehrter Herr Papa leidet an Ueberreizung seines Centralnervensystems. Da dieses Leiden eine Folge seiner geistigen Beschäftigung war, war man nach unumstösslichen medicinischen Grundsatz genöthigt ihn von der Redaction der Zastava abzurathen. Weder Prof. Korányi noch ich konnten bei seinem Hiersein eine andere Diagnose machen noch weniger — anjetzt — eine Geisteskrankheit diagnosticiren.

Wir sind alle in Gottes Händen und für die Zukunft kann der sterbliche Mensch niemals einstehen. Für die gewissenhafte fachliche Ueberzeugung dieser meiner Zeilen stehe ich mit meiner Berufs-Ehre ein. Wollen sie sich nur brieflich an Prof. Korányi wenden ich hoffe Sie werden von ihm dieselbe beruhigende Aeusserung entnehmen. Was mich anbetrifft habe ich mich im selben Sinne zu einem der besten Freunde Ihres geschätzten Herrn Papas, zu Herrn Major Stefanović, dem ich gestern zu meinem Vergnügen auf einer Reise nach Pressburg begegnete, geaeussert uud mögen Sie von diesen Zeilen nach Belieben Gebrauch machen. Mit herzlicher Empfehlung an Ihre liebe Frau Mama zeichne ich, Fräulein Milicza

Ihr ergebener

Dr. DECSENYI m. p.

(Штована госпођице Милице! Ваш много уважени господин отац пати од сувишне надражености његове централне живчане системе. Пошто је та боља посљедица његовог умног занимања, принуђени смо по необоривом медичком начелу саветовати му, да се од редакције „Заставе“ уклони. Ни професор Корањи, а ни ја не могосмо при његовом бављењу овде другу какву дијагнозу направити, с тим мање можемо сада душевну болест дијагностиковати.

Ми смо сви у божијој руци и ни један смртни човек није кадар за будућност добар стајати. Но за савесно стручњачко убеђење ових мојих редака залажем моју сталежну (стручњачку) част. Изволите се писмено на професора Карањија обратити и ја се надам, да ћете и од њега исту умирујућу изјаву добити. Што се мене тиче, ја сам се већ у истом смислу изразио на спрам једног од најбољих пријатеља вашег пошт. госп. оца, на спрам госп. мајора Стефановића, кога сам на моје задовољство на путу у Пожун срео и изволите од ових редака по вашој увиђавности употребе чинити. Са срдачним поздравом на вашу госпођу матер, остајем, госпођице Милице, ваш одани др. Дечењи с. р.)

Ово писмо што је од слова до слова овде стављено и што га дух праве човечности и неоспориве стручњачке убеђености провејава, даљег коментара не треба.

Само ћемо још једно додати, а то је, да др. Светозар Милетић са малим интермисијама једнако у свом здрављу напредује.

Др. Младен Јојкић.

ПОЗДРАВ СРБИМА ЗАНАТЛИЈАМА.

У културној историји сваког народа имаде момената, који се узвишују над обичним, свакидашњим догађајима, који заслужују, да се светлијим словима забележе у анале онога народа, код кога се ти моменти указују.

Наш народ бележи на данашњи дан такав један моменат златним словима у своју историју. „Задруга Срба Занатлија Новосађана“ слави славу, какву Србин, од како је, славио није. Тим више дакле ова слава има важности по себи у сваком погледу.

Од како се Срби амо доселише у ове крајеве, ево је већ скоро пуна два века. Тада беху Срби приморани, да се мачем у руци боре против свог крвног душманина, да на мачу крвавом заслуже себи права и повластице за ове земље, у којима сада живе. Хај! два века прохујаше у патњама мученичким, у мукама пећеничким! Па шта видимо од тог народа, који је на политичном пољу толико претрпио? Је ли пропао, је ли малаксао, је ли ослабио? Не, тај народ живи, напредује у духу времена. Узмимо само у обзир културну страну његову. Српски народ има своју „Матицу“, око које се купе најбоље умне снаге, има своје народно позориште, које буди свест по народу, своје гимназије, и вероисповедне народне школе, своје јавне политичке и друге разноврсне поучне и забавне листове, српске штампарије, књижаре, трговачке и занатлијске задруге, читаонице, певачка друштва и т. д., једном речи све заводе, који у народу буде свест, образују га у народном духу, шире народну просвету на далеко и на широко.

Међу овим заводима достојно место заузимају и занатлијске задруге, јер много доприносе томе, да се наше занатлијство унапреди и оснажи.

„Задруга Срба Занатлија Новосађана“ слави данас дванајстогодишњицу свога опстанка, а уједно свети своју задружну заставу и удара темељ фонду занатлијском. Три славе на један пут, не знаш, која је од које лепша и племенитија!

Задруга ова провела је дванајест година у неуморноме труду и раду, па на крају тог одсека ступа новом снагом пред свет, коме жели да покаже, да тек сад хоће своју снагу да развије.

Рад и делање задруге ове може се сматрати као прва епоха у човечијем добу, кад се младић развија и доспе до своје бујне младићске снаге и разборитости, па онда са најлепшим надама и поуздањем гледа у широки свет, који стоји пред њим отворен. Да је задруга зајиста у том стадијуму живота, види се већ и по томе, што сада развија нову заставу, заставу живота и рада — јер рад је живот — те ће да је вијне по свом Српству и скупи око себе коло вредних занатлија, па да их поведе у културни бој против сваког поштеног и — непоштеног такмачења!

На посао дакле браћо занатлије! Пут којим пођосте трновит је и тежак, али благодаран, јер води срећи и напретку како вашем, тако и вашег потомства, па и целог народа Српског.

На томе путу нек вам је рад сретан, дуговечан и берићетан!

М. Т.

Главна скупштина „Матице Српске“

држана у Новом Саду 4. (16.) септембра 1882.

Извештај Филипа Оберкнежевића,
подпредседника књижевног одељења.

Славна скупштино!

Поднашајући вам извештај о књижевном раду „Матице Српске“ у прошлој години радујем се, што вам, поштована господо, могу изјавити, да је књижевни рад наше „Матице“ онако исто био жив и обилат, као и прошле године, а у нечему може бити живљи и обилатији, о чему ћете се најбоље уверити, које из садржине оних свезака летописа, што су до сада изашле, а које из самих појединости овога извештаја, који ми је част овде вами поднети. Једино само, што би желити било, и што је и прошле године истом приликом са овог места наглашено, то је, кад би одзив у нашем народу према целокупном раду „Матичином“ био још већи, још живљи; а да то „Матица“ може с правом очекивати, мислим да ће свако увидети, когод погледа радњу матичину поглавито за ово неколико година, те да ће признати, да се како од стране „Матице“ тако и од стране њених књижевника сарадника све учинило и чини, како би се српска књижевност а по томе и просвета у нашему народу што боље развила и унапредила.

А сада да пређем на подробности књижевне радње матичине од прошле године.

Од лањске главне скупштине до сад држало је књижевне одељење 3 седнице а књижевни одбор 6 седница, у којима су решавани књижевни и питомачки послови.

За год. 1882. изишле су 3 свеске „Летописа,“ које су већ у рукама чланова матичиних, а четврта ће свеска скоро изићи из штампе.

Осим извештаја, који се засебно подносе овој славној скупштини ваља ми овде нарочито напоменути, да је трошком књижаре Луке Јоцића и друга штампано илустровано издање I. књиге песама Бранка Радичевића, за које је песме г. Бранко Радуловић израдио илустрације, и којима је лањска главна скупштина досудила награду. То је прва награда, коју је ово друштво издало за посао таке врсте, кога у нас још није било.

Друштвена библијотека сад је уређена и каталогисана. У библијотеци има 3872 пописаних разних дела у 10038 свезака. Има три азбучна каталога по писцима, један за српску, други за словенску а трећи за страну књижевност. Остаје још да се временом и по потреби зготове каталози по струкама. Осим тога изаслан је одбор, који ће саставити правила за библијотеку.

На молбу дружине „Коло младих Срба“ у Будимпешти решио је књижевни одбор, да се књижница некадашњег ђачког друштва „Слоге“ у Сегедину (која је била остављена Матици) уступи истој дружини на употребу под условом, да целу књижницу „Матици“ врати, ако би дружина престала.

Као обично тако је и ове године о св. Сави држана седница књижевног одељења, у којој је члан г. Емил Чакра говорио у спомен књижевнику и члану књижевног одељења матичиног дру Данилу Медаковићу, који је крајем године 1881. преминуо.

Почетком ове године послала је „Матица“ на „земаљску изложбу књижевних производа“ у Будим-пешти „Летописе“ и остала своја издања, која су уз захвалу већ и враћена.

Представништво сентандрејско предало је „Матици“ преко књижевника г. Јакова Игњатовића три стара документа и то: 1. калфенско писмо од сабовског цеја у Будиму од 20. јануара г. 1737. 2. одломак рукописа на српском језику под именом „фундус“ без датума и 3. писмо на латинском језику, што је издао гроф Никола Берчењи 22. новембра г. 1704. За последња два документа обећао је г. Јаков Игњатовић, да ће написати предговор, који ће се употребити за „Летопис.“

Од чисто књижевних радова матичиних ваља ми напоменути ове, на које је лане расписана награда.

1. „Несуђени“, шаљива игра од дра Милана Јовановића, награђена; изишла издањем књижаре браће М. Поповића.

2. „Пера Сегединац“, трагедија дра Лазе Костића, награђена са 500 ф. Штампа се издањем књижаре Ћурчића у Београду.

3. „Срби у Угарској“, (Les Serbes de Hongrie) превод дра Стевана Павловића; награђено и штампа се накладом књижаре Луке Јоцића и друга.

4. „Кужне болести, одкуд потичу, како се уклањају и лече“, од дра Милана Јовановића. На основу оцене дра Лазе Станојевића и Илије Огњановића, дело је враћено писцу да га дотера и попуни.

5. „Стеван последњи босански краљ“, историјска трагедија у пет чинова од Мите Поповића. — „Краљ Вукашин“, историјска драма у пет чинова од Драгутина Ј. Илића, коју је писац према примедбама лањских оцењивача поправио. На основу оцене дра Милана Савића и Јов. Грчића прва драма није примљена а друга се предлаже скупштини да јој прогласи награду.

6. „Песничка вештина са додатком о словенским песничким умотворима“, од непознатог писца. По предлогу оцењивача дра Ђорђа Дере и А. Хаџића дело се награђује и подноси се скупштини засебан извештај.

7. „Естетика за одраслије женскиње“, од Ђорђа Глибоњског. Дело није примљено и има се поново расписати награда. Оцењивачи др. Стеван Павловић и Ст. В. Поповића.

8. „Срем и Фрушка Гора са историјског, културно-историјског и народописног гледишта.“ На ово расписано дело послао је Стеван Мерла рукопис под насловом: „Poviest zavičaja Sriema za svakog, ali za učitelje sriemske bez razlike vere i zakona neobhodno potrebita.“ Још је на оцени.

Мимо ових дела на расписану награду имам да споменем још и ова дела, која су стигла Матици:

1. „Писма из Напуља од год. 1851. владике Петра II. са уводом од дра Милана Јовановића. Примљено за „Летопис.“

2. Шекспирова позоришна игра „Мера за меру“ превео др. Милан Јовановић. Штампано у „Летопису.“

3. „Ђенерал Путник и његово доба“, од Ђорђа Рајковића штампано у „Летопису.“

4. „Ратне црте за време првог и другог српско-турског рата 1876., 1877. и 1878. г. и опис долине ресавске“, од Николе Теодоровића из Свилајинца. Дело није примљено.

5. „Апологија и приватноје посланије“ два рукописа владике Мушицког са уводом од А. Сандића. Примљено за „Летопис“ и награђено.

6. Оцена Мите Петровића о књизи Лозановићевој: „Хемија са гледишта модерне теорије.“ Награђено и штампано у „Летопису.“

7. „Јеврејски назори о човечијим врлинама“, расправа од Новака Радонића, није усвојена.

8. Штампана је у „Летопису“ критика дра Милана Савића песме: „Mladi dani Veljkovi“ од Гаврила Манојловића.

9. „Урош Стеван Несторовић и његове заслуге за школе“ од Ђорђа Рајковића. Штампано у „Летопису.“

10. „Српске народне приповетке“ скупио у Срему Дамњан Прерадовић. Примљено за „Летопис“ и награђено.

11. „Ципарска невеста“ новела у стиховима од Павла Хајза превео Стева Токин. Пошто је дело још пре оцене штампано није се могло примити.

12. Критика на исто штампано дело, за „Летопис“ написао Јован Грчић.

13. „Краљевић Марко“ јуначки спев у дванаест песама од Мите Поповића. Дело ово није награђено, а рукопис је писцу враћен на његово захтевање.

14. „Живот Луке Стојачковића“ од Александра Стојачковића. Штампано у „Летопису.“

15. „Смиљана,“ приповетка Николе В. Ђорића. Награђено и штампано у „Летопису.“

16. „Хрватске школске књиге у гимназији карловачкој“ од Ф. Обркнежевића награђено и штампано у „Летопису.“

17. „Матица Српска“, од друштвеног секретара А. Хаџића награђено и штампано у 121—124. свесци „Летописа.“

18. „Појета и адвокат“, приповетка Јакова Игњатовића награђено и штампано у „Летопису.“

19. „Наша новија лирика VII.“, од Стевана В. Поповића, награђено и штампано у „Летопису.“

20. „Може ли бити на звездама живих створова“, од Андрије М. Матића, награђено и штампаће се у „Летопису.“

21. Критика Мите Петровића на Шererово дело „Bilder aus dem serbischen Volks- und Familien-leben“, штампано у „Летопису.“

22. „Принос народној терминалогији биљака и животиња“ послао за „Летопис“ Мојо Медић. Још је на оцени.

23. „Пчелица, забавник за одраслију српску омладину,“ од неименованог писца. Није примљено.

24. „Опис долине Ресавске“, послао поново измењено и попуњено са картом целе долине ресавске Никола Тодоровић из Свилајинца. Дело је још на оцени.

25. O zakonu od 14. listopada 1874. ob ustroju pučkih školah i preparandijah za pučko učiteljstvo u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji,“ критичка расправа од Мите Нешковића. Још је на оцени.

26. „Радоје и Даница,“ прича из српског живота од Стевана Ж. Ђурђевића пароха из Прогара. Није примљено.

27. „Цилиндер“, смешна позоришна игра у једном дејствију, посрбио Никола Јовановић Даросавац. Дело није усвојено.

28. Штампано дело: „Славенски апостоли Кирил и Методије, и истина православља“ написано поводом римског покрета 1881. године противу православне цркве,“ од дра Никодима Милаша. Дело је још на оцени.

29. „Добра партија“ приповетка дра Милана Савића, награђена и штампаће се у Летопису.

30. „Поглед на економни развитак људски,“ од дра Милана Ђорђевића, награђено и штампа се у Летопису.

31. Оцена Стевана В. Поповића на књигу: „Низ српских приповиједака,“ од Вука Врчевића. Награђено и штампаће се у Летопису.

32. „Крај понора,“ приповетка Стевана В. Поповића. Награђена и штампаће се у Летопису.

33. „Приповетке из историје свега света.“ Стари век. Израдио по Х. Херцогу и другима Владимир Красић. Дело је још на оцени.

Најпосле имам још и то напоменути, да је „Матица Српска“ слала своја издања у замену другим друштвима, с којима је у свези.

Осим књижевног рада вршило је књижевно одељење и одбор надзор над питомцима стипендијских заклада, што стоје под управом матичином. Овом приликом могу са задовољством јавити, да су се питомци за време школске године добро владали и у опште добар успех у наукама показали. У погледу избора нових питомаца из закладе Павла Јовановића, Петра Костића, Христифора Шифмана и Нестора Димитријевића подносе се овој скупштини посебни извештаји и предлози. Тако исто у погледу расписа нових награда из фонда Накиног и Остојићевог подноси књижевно одељење скупштини засебне предлоге.

Ето, славна скупштино, то је књижевни рад „Матице Српске“ од прошле године, који сам био тако сретан изнети вам у овим главним потезима; и као што сам споменуо одма с почетка овога извештаја то исто понављам и сад при завршетку, да све стоји до пробуђене свести и живога заузимања нашега народа, па да овај племенити рад уроди временом све бољим и обилатијим плодом на пољу књижевности и народне нам просвете.

Политички преглед.

Познато је, да је уг. земаљски сабор донео лане закон (28. зак. чл.) **о откупу тако званих иберландских земаља.** Уговор, што су га заинтересоване општине о откупу закључиле, одобрен је §. 1. тог закона. У истом закону узакоњено је, да досадашњи правни одношај, што се тиче тих земаља, има простати још 1. јануара (рим.) 1882. год. У след поменутог уговора и ове законске наредбе претресала је на позив министра унутрашњих послова муниципија торонталске жупаније питања, што потичу из новог правног одношаја, па закључила, да министарству финансија поднесе исказ о новцу, што је од 1. (рим.) јануара 1882. год. под именом „паушалних плаћања“ ушао у жупанијску благајницу и што је државном порезном звању предан, и да га у једно замоли, нека се у исказу наведене своте урачунају на корист општина, које ће бити означене, и то са каматом од 6 по сто на отплату у оброцима. У смислу закона оставиће се регални дохотци потичнима општинама, а оброци, што су под отом титулом у жупанијску благајницу до сад уплаћени, издаће се општинама. Што се тиче своте од 32,281 фор., коју жупанија мора сваке године плаћати и која јој пада на терет од продаје регалног права и заосталих закупних тражбина ерарских, — биће министар замољен. да жупанија може поступати у границама одбореног прорачуна свог. Гостионице, што се по срезовима налазе, биће продане за 251,934 фор., 63 ½ нов., да се тим покрије сресko потраживање

Безобзирно утеривање пореза у Угарској довело је у **Каполни до побуне.** Неки утеривач пореса („горчило“) био је одвећ ревностан у свом послу, тако да се капољани побуне противу њега. Он убије из револвера једног сељака, што се био дигао на њ, а на то се побуне сељаци, па навале на њ косама, мотикама, ашовима и другим оруђем. Два жупанијска пандура, што беху уз утеривача, морадоше га оставити и предати његовој судбини. Ексекутор побегне у неку коњушницу. Општински поткнез утишавао је и опомињао узбуњену светину, али кад виде, да му је труд за луду, похита у суседни Шајо-Сентпетар, да телеграфском жицом доведе војничку асистенцију из Мишколца. Међу тим узбуњени сељаци искале своју срџбу на ексекутора. Баце у коњушницу неколико фишека динамита, и ови му разирскају ногу. Осим тога бацаху у коњушницу запаљену сламу. Кад несретник виде, да му нема спаса, опали си пушку у уста. Разјарени сељаци извуку леш на поље па га страховито изнакаже и опљачкају. Беше већ мркла ноћ, кад с буктињама приспе у село једна сатнија војника. Уз војничку асистенцију одмах започне судска истрага. Дванаесторица најглавнијих криваца буду одмах у мишколачки судски затворен одведена. Несретни ексекутор имађаше породицу.

Како се министар-председник Тиса вратио дома то ће и **криза у угарскоме министарству комуникација и земаљске обране** јамачно бити скорим решена. Познато је, како је један будапештански лист по бечким изворима јавно био, да је велики жупан, гр. Албин Чаки, наименован за министра комуникација; но сам Чаки опровргао је ту вест. Како је пак Тиса 3. о. м. приспео у Будапешту, упражњене министарске столице јамачно не ће још дуго празне остати. Што се тиче попуњења комуникацијског портфеља, министар-председник упустиће се — по информацијама „Буд. Кор.“ — пре свега у преговор са Чакијем. Да ли ће сенешки жупан примити понуђену му част, то још није извесно. Што се тиче државног тајника у министарству комуникација, о њему још не може бити ни говора, јер дотичноме министру пристоји право, да си бира тајника и на потврду га предложи; док министар давде не буде наименован, не може бити ни државног тајника. По поменутом листу биће домобрански министар гр. Гедеон Радаји мл., а ђен. Фејервари остаће му државни тајник.

Угарски министар-председник Тиса, враћајући се дома, задржао се нешто у аустријској престоници. Како из Беча јављају, углављен је том приликом **парламентарни календаријон за Аустро-Угарску.** По томе састаће се угарски сабор крајем септембра, па ће све до божића моћи наставити своју радњу, по што ће делегације овога пута у Будимпешти већати. Како се сабор састане, одмах ће му државни прорачун бити поднет, и финансијски одбор моћи ће тај поднесак претресати чак до после нове године. Што се пак тиче друге половине монархијске, Аустрије, онде су истина неки покрајински сабори већ на окупу, али већина њих састаће се тек од недеље. Због тога делегације зато се узмогу текем крајем октобра састати. По што њима пак треба најмање три, четир недеље, да несвршују своје послове, то ће се аустријско царевинско веће моћи тек средином или крајем новембра састати. За оно мало дана, што ће рајхсрат бити на окупу, тешко да ће што друго радити, него ће само одобрити привремени прорачун за прва три месеца нове године.

Оставка русинског митрополита Сембратовића још једнако повлачи за собом траг у јавности. Ректор русинске богословије у Лавову, патар Бачински, захвалио је због последњих догађаја са Сембратовићем својевољно на својој пошти. Већ је расписан стечај на његово место. Да свом наследнику у управи митрополије не би рестанција оставио, митрополит Сембратовић председава скоро сваки дан у митрополитском савету, где се поднесци решавају, како који стигне. Вести, које смо и ми о сембратовићевој оставци саопштили, потврђује русинско „Слово“ као истините, јер су пољски листови сумњали о томе. Но не само да сембратовићева оставка — као што рекосмо — повлачи за собом трага у јавности, него она ће канда да има уплива и на међународне одношаје. Бечки дописник петроградскога „Голоса“ пише последњег дана прошлог месеца, да се Аустро-угарски посланик на петроградском двору, гр. Волкенстајн, не ће више вратити на своје место, са ког је на допуст отишао. Лавовска русинска парница и несвојевољна оставка митрополита Сембратовића веома је, вели дописник, озловољила петроградске дворске и владине кругове, и гр. Волкенстајн јест прва жртва зловоље, што је завладала међу Петроградом и Бечем.

Бављење црногорског кнеза Николе у Русији јест једнако предмет новинарских вести и расправе. Претпрошлог уторника примио је кнез депутацију петроградског словенског одбора (комитета), и том га је приликом друштвени председник, познати руски научењак Бестужев-Рјумин, поздравио. Нагласивши особито заслуге Црногораца за словенску ствар, рече поздрављач: „Ми Руси престали смо у многоме што шта веровати, у што смо пре веровали. По ми знамо, да ви и ваш народ не идете у ред оних, који заборављају свету веру својих отаца и свети завет својих предака.“ На то је кнез Никола у главном одговорио: „Ја сам одавна окусио руски хлеб и со и свагда сам, бог ми је сведок, био веран и свагда ћу остати веран руском народу и идеји, која си у руском народу налази израза. Време збиља беше тешко. Али братска љубав, топло учешће и помоћ коју је руски народ мени и мом народу учинио, упућује нас, да се поносито осврнемо на то време. Беху то дани заједничке јуначке борбе, дани освећени помоћу, коју Словени свагда беху готови један другом учинити. Те црте у Словена, да се један другом на неволи нађу и један другом помажу, свагда је било и не може ни чим уздрмана бити. Захваљујем од свег срца словенском одбору на мени изреченим осећајима, који су ме се дубоко коснули. У једно изричем своју и свог народа захвалу на братској потпори и помоћи, коју нам је словенски одбор свагда чинио.“

Садашње **вести, што из Русије стижу,** говоре о мобилизацији војске. Као што одески „Новоруски Телеграф“ јавља, у краљевини Пољској и у са Галицијом пограничним гувернијама Подолији и Волинији биће четир војене дивизије усредсређене. Тога ради прегледало је 27. пр. мес. нарочито повереништво војеног министарства железницу што води из Варшаве преко Ивангорода под аустријску границу. Тако исто прегледане су и друге железнице, што воде пут аустријске границе. Праха (код Варшаве), Ивангорода и Брест-Литевск биће још већма утврђени, но што јесу, и претворени у тврђаве прве врсте. Ту ће се сместити главна снага оних четирију дивизија. — Тајни саветник Марков, досадашњи помоћник министра просвете, постављен је на место бар. Хојнингена за пословођу у царској писарници. Хојнингена је на своју молбу отпуштен.

Талијанска влада спрема се, да распусти садашњу комору и распише нове изборе. По „Диритту“ прво ће се догодити између 19. и 28. септембра, а нови избори биће расписани између 24. и 31. октобра. Колико унутрашње ствари дају талијанској влади посла, толико и одношај Италије к Француској, који је опет поремећен тим, што је француски ратни суд у Туису осудио неког Талијана Мескина. Француска је влада истина понудила, да осуђеник буде помилован, али талијанска није пристала, да се ствар тако реши. Преговори међу Паризом и Римом трају тога ради још једнако, и изглед је, да ће се ствар сретно свршити. То се види и по томе, што се баш сад говори, да ће у једно и исто време, и то крајем октобра, бити наименован и талијански посланик у Паризу и француски посланик у Риму, јер од француског похода у Тунис та столица празна. Као талијански посланик у Паризу помиње се као на сигурно Костантин Нигра, а тај избор значи, да се у Квиринилу труде, да одношаје к Француској поправе.

Египатско питање.

Предаја, као и напуштање египћанских позиција траје непрестано. Ђенерал Вуд спровађа сад разоружавање египћанских трупа у Кафр-ел-Давару. По александријским вестима и Махала је очишћена, а тамошња војска се расула. Дамијета, где Абделал стоји са 5000 црнаца, још се није предала. Заповедништво у Александрији примио је међу тим ђенерал Харман. Уолсели се настанио у адбинској палати кедивиној у новој вароши Кахири, која је од кобних септембарских дана прошле године тако често спомињана. После ових ужасних удара од последња четир дана наступиће сигурно одпочивка, која ће се у дипломатским круговима испунити посматрањима о политичном замашају инглеске победе. Да ли ће Инглези дефинитивно уређење мисирских прилика донети пред конференцију или евентуално пред конгрес, о томе се вести не подударају. У Паризу су канда за конгрес. На против мисли „Мем. Дипл“., да Инглеска неће ни конференцију ни конгрес, него жели, да уговоре, које је углавила са Турском, поднесе обичним дипломатским путем силама на одобрење; само у питању о сујецком каналу нека конференција испита инглеске предлоге. Инглеска ће сигурно искати, да јој се уступи Порт-Сајид са односном поморском зоном. У бечким дипломатским круговима не иду још тако далеко. Узима се, да ће Инглеска сад створити реда, ситуацију испитати и онда ступити са предлозима ради унутрашње организације Египта, као и ради његовог међународног положаја према силама и према Турској. У главном се надају, да ће Инглези битно одржати status quo. Само у погледу војничке организације у питању сујецког канала предложиће Инглеска промене, како би набавила себи гаранције за свој будући положај у Египту.

Као што из Париза јављају, предлаже талијански министар спољних послова Манчини у једној окружници на талијанске заступнике, да се у предстојећу конференцију за уређење питања о сујецком каналу припусти и један шпански изасланик. Додаје се, да ће се у усвајање тог предлога од стране свију кабинета у толико мање моћи посумњати, што су претходне званичне расправе могле дати распознати, да су силе воље водити рачуна о дотичним жељама Шпаније и да је министру Манчинију остављено, да у споразуму са мадритским кабинетом у згодном моменту званично предложи учествовање Шпаније.

*

Из Александрије јављају 4. о. м.: Кедив намерава, да у четвртак оде у Кахиро. Разоружа-

ЛИСТАК.

Путовање по новој Србији. Пише Сретен Л. П. Издање српске књижаре браће М. Поповића у Новоме Саду. Штампано у штампарија А. Пајевића и дра Светозара Милетића у Новоме Саду. 8-ина.

(Свршетак.)

Како писац своју тему изводи, како своје путовање описује, најбоље ће се видети, ако — према одмереном простору „испод линије“ — наведемо два, три места из његове књиге.

Путујући око Смедерева и по њему, уплео је Сретен Л. П. у свој опис две, три причице о тамошњем рибарењу. Ево једне.

„У опште је уверење, да је од оног времена нестало по Дунаву моруне, од како су почели пловити пароброди и разплашили сву по њему рибу. Барем у Београду нема више оног силества буцова, као негда. Оде сва у море, па ће по свој прилици бити, да је и онај цара Јозе шаран отишао. Какав је тај цар-Јозин шаран? У оно време, кад је цар Јосиф у време аустријско-турске војне у години 1788. био у доњим крајевима — Банату — донесу му наши рибари на поклон једног донде невиђеног и нечувеног великог шарана. За шаране се држи, да најдуже живе од свију риба. Цар Јоза (он је у нашем народу под тим именом познат) онако, као што га је бог дао, да свако његово дело у спомену остане, награди рибаре добро, али им и врати шарана натраг са завешћу, да га опет у Дунав пусте. Но и то није доста. Он да сковати и метути на шарана златну бурму или прстен, и на њој ону годину, кад је шаран ухваћен и пуштен. И то је још мало за дух цара Јозе. Он у Тамишвару оснује и фонд том шарану. По статутима тог фонда сваки онај, који у напредак ухвати тог названог царевог шарана, дужан је био пријавити га најближој власти и одма га у слободу пустити, али не без икакове плаће и враће. Из шаранског фонда толико би му се и дупло платило, што иначе шаран вреди. Од тог времена, па до године 1840. кад сам о историји тог шарана у Бечу читао, два пута је или три пут (ако се добро опомињем) тај шаран хватан и пуштан био. Да ли је и од тог времена био хватан, не знам. После ме је забунила политика, па нисам тражио више да читам о историји шарана.“

Описујући, како је 1837. године, као практикант у Смедереву, ишао о Духовима кући у Београд и шта је на том путу доживео, писац је ту уплео овај занимив историјски податак:

„Измолим се — вели — од бившег исправника суда, покојног доброг Анте Протића, да идем кући. Онда није било судских ферија. Кнез Милош пуштао је кнезове само о Божићу и Васкрсенију кућама, да проведу са својом фамилијом празнике. Имали су одмора по 10 до 15 дана, али је по негда неком казао, да остане код куће дотле, док га не позове (у заборав.) Онда није било дисциплинарног суда ни закона о одпуштању чиновника из државне службе. На леп се је начин одпуштало: само да седи код куће, док му се не поручи. А наравна је ствар, да ко не ради, не добија ни плате.“

Шта су у право хајдуци у српском народу, то Сретен Л. П. лепо расветљује примером, као што иде.

„Кад је оно г. 1854. било војено учење народно,“ прича он, „буде, осим других, пуковник г. Живко Давидовић одређен за команданта рудничко-чачанском у ужичком округу, а ја за његовог секретара. На једном зборном месту почнем прозивати војнике редом, и за једног рекоше: „Није дошао, одметуо се у хајдуке.“ Г. Давидовић осу се на капетана среског, а боме и на начелника окружног, покојног Чворића, зашто се није наредила за тим хајдуком потера. У Чворића је био један момак — пандур — највише око својих 24 године. Леп као уписан. Кад је г. Давидовић викао, овај је момак, свагда десну руку држећи на пусату, гледао и пазио на Чворића, шта ће он рећи. И да је овај нешто само њему климнуо главом, разумео би га. Отишао би у потеру за хајдуком и вратио би се са хајдучком главом, или би своју оставио. Он је и сам био неко време хајдук и предао се. И Чворић га је узео за пандура. У свију других народа ово би било зазорно, да се такав један човек узима у државну службу и да буде надзорник реда и поретка, но кад нас није тако. И овај, као и сви хајдуци што су, кад се предаду, новом су реду и кога служе тако су одани, да ће, као што рекох, пре погинути, него се службом посрамити. И у обште у похвалу свију наших пандура могу казати, да су тако верни, да им можеш бог зна које благо поверити па да ни длака не фали. Они су по срезу делиџанци, и код њих се није никад какав дефицит — недостатак — или утаја догодила. А и узимали су се обично за пандуре момци из најбољих кућа. Што је капетан у срезу у великом, то је пандур у малом. Сви налози и заповести на кметове и што се по срезу треба да изврши, највише су они извршивали. И нигде нереда и проневерења каквог.

„Кад свршиx прозивање, запитам почившег Чворића, који је и сам негда био хајдук: „Амиџа, шта велиш за овог хајдука“? И он ми одговори: „И да сам знао, да се је одмето у хајдуке, не би за њим дизао потеру; јер разабрах, да никако зло није учинио. Наљутио се на кмета, зашиљио перчин, па отишао у гору. Кад би наредио за њим потеру, он би држао да је учинио какво зло, и онда би га учинио правим хајдуком. Овако ће лутати неколико дана по гори, докле му се не охлади усијан мозак, и кад разбере, да га нико не тражи нити гони, проћи ће му љутња и доћи ће кући.“ И заиста, кад после неколико дана прозивах на другом једном зборном месту војнике, а оно наш одметнувши се у хајдуке беше са пушком у руци и са свом оправом у редовима народних војника. Запитам га: где је био, те није дошао на то и то бивше зборно место? и он рече: да је ишао у једно село ради вересије.

вање египћанских трупа у Кафр-ел-Давару предузеће данас ђенерал Вуд и сутраће свршити. Уолсели узео стан у Абдинској палати у Кахиру, где га је кедива позвао. Херцог Конот ставио кедиви уједно на расположење палату Касренуску. Инглески ђенерални конзуо Магет представиће данас ђенерала Хармана, који предузима заповест у Александрији.

*

Из Кахира јављају истог дана: Варош је мирна; становништво је пријатно и вољно. Цивилну управу воде египатске власти. Скоро сва инглеска експедициона војска је дошла амо; трупе ће се уконачити у касарне Мабије и Каселнит. Са ђенералом Уолселијем дошао је и ђенерални штаб у абдинску палату.

*

Тачни текст инглеско-турске конвенције гласи по једној цариградској депеши „Тајмса“ овако:

„Пошто се египатска војска узбунила против кедивиног авторитета, који почива на царском ферману и на уговорима између Њег. Величанства султана и велесила, и пошто се Њено Величанство краљица велике Британије и Ирске и царица од Индије одлучила, да у сугласу са Њег. Величанством султаном угуши устанак и да ред ствари опет успостави, закључише оба Величанства, да начине војничку конвенцију и у ту циљ одредише као пуномоћнике за Њег. Величанство султана: Мехемед Сајид пашу, коме је подарен ред Османлије, и Асим пашу, а за Њено Величанство краљицу Викторију: Фредерика Темпл Блеквуда Еарла Дуферина, посланика Њеног Величанства, који, снабдевени са пуномоћима, споразумеше се о овим чланцима:

Чланак 1. Њег. Величанство султан намерава, да одашље један војнички кор у Египат, чије ће прво одељење бити одређено у јачини од 5—6000 људи. Свака допуна, која би била нужна, биће предмет даљих споразума између ове две силе.

Чланак 2. Царске трупе отићи ће у Порт Сајид, а оданде у канал, те ће се искрцати на оној тачци или на оним тачкама, за које се споразуму оба врховна заповедника.

Чланак 3. Оба врховна заповедника ће одмах из почетка учинити споразум о свим покретима и војеним операцијама царских трупа, које стоје под заповешћу оба заповедника.

Чланак 4. Чим буду отклоњени узроци, које су Његово Величанство покренули, да одашље војску у Египат, обе ће војске уједно очистити земљу.

Чланак 5. Да би се саобраћај између обе војске олакшао, доделиће се по један виши официр једне армаде другој. Оба официра ће стајати у једном рангу.

Чланак 6. Ова конвенција ће се ратификовати и ратификације ће се изменјати на 15 дана од дана потписивања или ако је могуће и пре, у Цариграду.

К уређењу одношаја између оба универзитета у Прагу.

Аустријско министарство богочасти и јавне наставе управило је на оба академска сената у Прагу овај указ:

Усљед предстојећег активисања универзитета са чешким наставним језиком у Прагу налазим се побуђен, да ради прелазног стања, као због уређења неких питања што се тичу одношаја оба универзитета, учиним сљедеће одлуке, дочим задржавам право, да у овом случају даље нужне наредбе издам у доцнијем времену, пошто се са оба универзитета споразумем:

1. Ђаци, који су прошле школске године били уписани на прашком универзитету, и који хоће своје студије да наставе почетком школске године 1882/83 на активисаном универзитету са чешким наставним језиком, не требају за то отпусну свеђоџбу (Abgangszeigniss) те из тог узрока не треба да плаћају уписну таксу, него се могу без околиша уписати за предавања и биће примљени у матрикуле редовних ђака универзитетлија са чешким наставним језиком.

Тачка 2 садржава незнатну наредбу о облику индекса и одређује даље, да за уписане ђаке сваког од оба универзитета, који предавања на другом посећују као напредни ђаци (§. 3. закона од 28. фебр. 1882), у последњем обзиру важе у опће за напредне ђаке постојећи прописи.

3. Правоваљано исказано изгнање редовног ђака са једног од обих универзитета (§. 13. 3 и 4 провизорног дисциплинарног реда за универзитете од 13. октобра 1849) важи и за други, и с тога свака изјава академског сената једног универзитета, која гласи на изгнање, саопштиће се одмах после правне моћи и другом универзитету.

4. Оним ђацима, који су пре школске године 1882/83 на прашком универзитету отпочели полагати строге испите ради постигнућа јуристичког или филозофског докторског града, стоји од воље, да исте наставе и на чешком универзитету и да их сврше, у ком случају ће бити од стране тог универзитета промоција и истављање докторске дипломе.

ДОПИСИ.

Бела Црква. Више сам пута у цењеном листу „Застави“ читао дописе из Беле Цркве, али ни у једном не нађо нешто, што треба да се на јавност изнесе. Зато се латих пера, да опоменем овдашње Србе и Српкиње, да „немецки“ језик онако јако не употребљују, као што су га до сада употребљавали.

Овде многа српска отменија породица говори немачким језиком место свога матерњег. Има овде и таких Срчади, чији оцеви и мајке српски знају, а они не знају, јер им се отац и мати између себе туђим језиком служе, па нису имали од кога матерњи језик да науче. Какви та деца могу бити Срби? Не могу никакви, јер кад одрасту, ако је женско, то се уда за Немца, те тако буде Немица; ако пак буде мушко, то се ожени са Немицом, те буде Немац. Ето како се ми Срби губимо један по један и у другу народност претварамо. Па није ни чудо, што Немци напредују, јер знају свој језик да чувају. Ја знам таких Немаца, који међу самим Србима живе, па ипак свој језик заборавили нису, а српским се језиком само онда служе, кад са Србином говоре. Многе сам Српкиње чуо где међу собом немачким језиком говоре, али Немице још нисам чуо, да се српским језиком служе. Ја не замерам оној Српкињи, која са Немицом говори немачки, али кад која то чини са Српкињом, то ми врло гадно изгледа, а дотичној не служи ни најмање на дику. Истина, треба свака Српкиња не само осим свог језика да говори немачки, него и више језика треба да зна, али пре свију њен јој језик треба да је најпречи, и не треба да се Срби и Српкиње између себе туђим језиком служе, него српским, ако мисле Срби бити и Срби остати. Стари наши праоци с оружјем су бранили свој језик, крв своју су пролевали за народност а данашњи Срби својевољно туђ језик примају и у туђу народност се претварају. Да се томе на пут стане, то стоји само до нас.

(М. Л.) **Из горње крајине.** У цењеном овоме листу читали смо, да ће се св. синод у Ср. Карловцима састати. О чему ће расправљати, то нам још до сад није познато.

Непријатељи наше црквено-народне автономије трубе већ на сва уста, да ће томе синоду бити циљ, да уништи многе решкриптуалне установе, које је сабор донео, а Њег. Величанство потврдило.

Да је то тежња наименованога патријарха, о том не сумњамо; да тако и по неки епископ, који за старом деспоцијом уздише, мисли, и то знамо.

Да ли се то пак, мимо сабор, као једини орган за укинуће или промену компетентни, то учинити може, то не знамо.

Заиста су се појавили густи облаци на обзорју цркве наше и автономије јој, кад „поглавица“ исте није из ње.

У цењеноме овом листу ишло је доста чланака у којима су непобитна факта наведена, која нас гоне, да у наименованога патријарха поуздања имати неможемо, и да његово православно исповедање сумњи подлежи.

Нашем од народа изабраноме патријарху, владици Теофану, лежи у дужности, да автономне установе брани, о чем, познавајући његову према народу љубав и не сумњамо.

Колико се можемо од наименованога патријарха надати, то сви знамо. Од силних доказа његова заузимања за просвету и напредак народа споменућу понашање му на овогодишњем богословском испиту. Говорећи о фондовима (а о њима најрадије говори), запита: „да ли су то народна добра“? — „Каква народна добра“? Он заборавља, да тамо стоји „in bonum nationis“, а не in bonum наим. патријарха Германа. Даље устаде против тога, што се из фонда издржава препарандија и више девојачке школе. То је по његовоме требало на богословски завод употребити. — А да одкуда се и издржава богословско училиште, него из фонда? Да је која срећа дала, да ми имамо народне патријархе, не би богословски завод ни требао, да се из фонда издржава. Погледајмо на римске владике, који ни двадесети део прихода наим. патријарха немају, како се за бог. завод старају и сами га о свом трошку издржавају. Нека се угледа наим. патр. на пријатеља му Хајналда, који му је и наименовање честитао, колико је баш на препарандије и више женске школе већ дао. Кад смо споменули богословију, да се ту мало зауставимо. Заиста је чудновато, да се нико не нађе, да стање тога завода опише. Док недође наим. патријарх, завод је тај цветао. Али од оног времена, кад нас Тиса усрећи администраторством у нашој цркви „живу сушчу патриарху“, и тај завод натраг удари. Најбоља снага тога завода јест без сумње протопоп Јован Борота. Предавање његових предмета може се сравнити са истима на којој духовној академији. Он не пише, истина, велике књиге, али зато треба његове предмете, који су уједно најтежи, у руке узети, прочитати, као што је: догматика, моралка, апологетика и полемика, па ће се свако уверити, да би та дела, кад би се издала, прво место у нашој богословској књижевности заузимала.

Дужност би била, да се исте благословом св. синода издаду, тим пре, што нема ни једне учебне књиге. —

Јест! Али чим дође администратор, забрани опширну, разговетну на српском језику написану и у систему доведену догматику предавати, а наложи, да се предаје онако, као што се је „во дни Шагуне и Екгенија“ предавало.

Сад нека свако суди, да ли се с тим напред иде.

Њему није по вољи онај, који предмет свестрано, опширно предаје и разлаже, већ онај, коме се цела једна штудија (предмет) у 5 листа, словом пет листа састоји. Колико је наим. патријарху до тога завода стало, види се из тога, што је слушаоце „благодејанија“ лишио, при свем том, што знаде, да је већина пука сиротиња.

Како се сиромах богослов, који ништа него 120 фор. год. има, издржава, можете лако погодити. А и то худе стипендијце док добије, мора молити „дуго и горко“, док се и њега сете. Не мислим овде саб. одбор, који реши да се стипендије издаду, већ ону „горду господу“, која новце тек на велику молбу, тако рећи на јуриш издати морају. Тако су једном у сред зиме добили новце, а једном на измаку исте. Време је, да се и њих сабор сети, те да се или већа стипендија определи или ова да остане, али, да им се „благодејање“ тако осигура, да не зависи од једне „камиланке“, да ли ће исто добити или изгубити.

Нашем народом изабраном патријарху Теофану мећемо на срце нашу жељу, да се код нас отвори богословија, пошто је наша дијецеза најопсежнија и бројно највећа, пошто је оскудица у свештенству обувела маха и пошто на жалост наши младићи остављају свој завичај, коме су у првом реду служити дужни, те остају по Срему, Бачкој и т. д.

За сад доста, други пут више. **М. Л.**

Привреда.

Трговачки уговор са Србијом.

У погледу ефектујисања трговачког уговора, што је са Србијом закључен, управио је угарски министар финансије указ на све финансијске дирекције и царинска звања са овим садржајем: Речени уговор ступа 4. (16.) септембра о. г. у живот. Пошто су оба уговорна дела једно другом осигурала пробитке највећих повластица, то ће све оне царинске повластице и царинска ослобађања, која су резервисана за Италију у тарифи В талијанског трговачког уговора од год. 1868, наћи употребе и према Србији и то дотле, док речена тарифа важи према Италији. Повластице, које се односе на погранични промет са осталим непосредно суседним државама, неће бити употребљене и у Србији; овамо спадају нарочито повластице тачка 2 и 3 додатка к румунском трговачком уговору од 22. јуна 1875 ради хране и вина. За погранични саобраћај са Србијом одобрене су нарочите царинарске олакшице, ради којих се царинарска звања на ово пажљивим чине:

Повластице тачака I. 1 до 5 прилога В сматрају се да се односе само на погранични саобраћај; царинска ослобађања која су споменута у реченом прилогу VI, тачка I. 1. 3 и 5 одобравају се само онима који станују у околици од 10 километара на граници. Нарочито су брашно, свеже месо, сир и свеже масло у малим количинама (Прилог В 1. пл.) слободни од царине, ако се не доносе од већег удаљења него 10 километара у аустријском царинарском округу. Царинарска повластица за свиње (1 фор. 50 н. од комада) и за вино у бурадма из предела пожаревачког, неготинског, смедеревског и нишког (3 фор. 20 н. од 100 килограма) зависи од тога ако се донесе цертификати провенијенције. Непосредно преважање ракије повлашћено је само на граници између Србије и Босне и такође везано са подношењем цертификата провенијенције, које ће истављати дотичне локалне власти или извозно царинарско звање или који аустријско-угарски конзулат. Свеже грожђе је за сад без царине. Да се добије повлашћење царинарско, нужно је, да је у оба примерка исказнице на робу уметнута провенијенција из Србије. У смислу одељка IX. трговачког уговора важа ону робу, која је одређена за несигурну продају, у тамо одређеним случајевима, при посматрању пописног поступка манипулисати као слободну од царине; исто тако и предмете, који су одређени за оправку ако тиме њихова природа и трговачки назив не претрпи никакве битне промене. У смислу чланка III. прилог В важа према тамо набројаној роби, ако је из слободног промета аустро-угарског царинарског опсега превежена преко заједничке границе директно у Србију, увек по избору импортера платити половину дотичне постојеће највише повластице. Царинарска звања ће по томе писмено пожурити порекло из слободног саобраћаја аустро-угарског царинарског опсега. Погранична повластица за свиње (1 фор. 50 новчића по комаду) протеже се и на провенијенције из Румуније, али не и на друге највише повлашћене државе.

= **Нови Сад** 7. септембра. Књижевно одељење „Матице Српске“ држало је 6. (18.) септембра о. г. своју седницу, у којој је поново изабрало за свога подпредседника г. професора Филипа Оберкнежевића. Књижевно одељење обавило је тога дана и избор књижевног одбора. За чланове књижевнога одбора изабрани су: Миша Димитријевић, др. Ђорђе Дера, Сава Петровић, др. Илија Огњановић, А. Хаџић, др. Милан Савић, Андрија М. Матић и Јован Грчић. — Роман Јакова Игњатовића с насловом: „Сретни и несретни кројачи“ издан је на оцену члановима: А. Хаџићу и Светозару Савковићу. — Осим тога расправљано је о неким одлукама скупштинским, које су упућене књижевном одељењу да их изврши.

НОВИЈЕ.

— Редовне судије код кр. табле у Будапешти: Јован Пастељи, Рудолфо Шитее, Стеван Шимеги, Леополдо Хаџић, Едмундо Лошонци, Људевит Шедијус, Светозар Милутиновић и Август Тучнер наименовани су за помоћне судије код кр. курије. Прва двојица додељена су грађанском одељењу, остали одељењу за кривичне ствари.

— Аустро-угарски заједнички министри приспеће крајем ове недеље у Будапешту на заједничка министарска већа, где ће се претресати заједнички прорачун. Кад ће почети већа, то се не зна, али „Буд. Кор.“ зна, да ће заједничка седница за цело бити 11. или 12. о. м.

— Влада намерава, као што „Буд. Кор.“ дозваје, да Аустро-угарске делегације сазове већ на дан 3., а најдуже 8. октобра у Будапешту, јер ће се и онако саборска радња прекинути, кад се конституишу две секције, да одбори могу спремати посао за сабор. Даље се мора имати и то на уму, да аустријски парламенат мора још ове год. претрести догодишњи прорачун, па и зато треба делегације што пре да се састану.

— Народни заступник у аустријском царевинском већу, бар. Валтерскирхен, положио је свој мандат у руке рајхсратског председника, дра Смолке. Валтерскирхен јест један од оснивача нове немачке пучке странке. Смолка није предао влади положен му мандат, надајући се, да ће се Валтерскирхен још склонити, да га узме натраг.

— Из Цариграда је претходно јављено, да ће се посланичка конференција као 6. о. м. састати, да већа о грчко-турском разграничењу.

Новије вести о египатском питању гласе:

— Из Александрије брзојављају 5. о. м., да се град Аслан, по сата далеко од Кафр-ел-Девара, предао ђенералу Уоду.

— Жељезничка кола, послата, да из Кафр-ел-Девара довезу ратне заробљенике, кад су отишла на одређено место, нашла су само једно одељење војника, који су остали, да чувају стражу. Сви Араби-пашини војници умакли су били.

— 5. о. м. очекивало се да ће се Абукир предати.

— Из Александрије брзојављају, да ће се дипломатски кор још ове недеље преселити у Кахиру. Араби-пашин агенат, што се у Цариграду налази, упућен је од султана, нека се врати у Египат и Кедиву стави на расположење.

ИЗЈАВА.

С лажним гласовима, што су се проносили и још једнако проносе о стању здравља Г. дра Милетића, пронео се прошле недеље по будапештанским и другим неким листовима и о мени такође лажан глас, који је моје име довео у свезу с простим злочином. Вест је поникла на познатом новосадском буњишту лажи и клевета и најпакосније експлоатисана у познатом новосадском листу, који на српском језику служи свачијим другим, само не интересима српског народа. Од невине — галантне овације, учињене особи, коју иначе не само ја, него свако поштује, ко је год познаје, подметла ми је пакост и зла намера чин најгаднije врсте. Све то срачуњено је злонамерно, не би ли се подметла подвала овоме листу, јер је он тада био у доста критичном положају. Кад не бих у овој прилици имао посла с људима, којима је све и сва допуштено, само ако се заошијава противу Српства и његових интереса, кад не бих имао посла са — револвер-журналистама, ја бих законитим путем потражио заслужену казну убицама човечје части и поштења. Овако ми је доста задовољења у томе, што ме сви добромислени и туђем злу неради грађани ове вароши без разлике вере, народности и политичког уверења, као год и околни становници, којима је ствар позната, онака, кака јест, — што ме, велим, сви потпуно правдају, а најстроже осуђују бесомучно извртање ствари.

У Новоме Саду 7. (19.) септембра 1882.

Бранко Мушицки,
сарадник „Заставе.“

Чворић је имао право, што ми је поред казаног и то рекао: „И не може бити ова земља без хајдука, кад им гуслари сваки дан величају и славе негдашња дела хајдучка. Многима се то допада, накриви капу, па повиче: „Одох у хајдуке.“ И народне песме певају, да су Турци говорили, да праве царске раје не може дотле бити, док се у народу не истребе сви гуслари, који подсећају народ на негдашњу славу и величину српску.

„Као што се неко, у зачетку племенито дело у течају времена или са свим измени, или своју першашњу вредност изгуби, тако је и хајдуковање изгубило прво своје значење и циљ. Сад и положари, т. ј. они, који не поштују туђу тековину, хоће да играју улогу хајдука, кад нападају на стаје и вајате, и изнуђују новац. Но и народ је према овим јунацима другог расположења и друкчије их дочекају, а не као што је био расположен према оним хајдуцима, који су се одиста одметали да бране образ и поштење, и да се свети неправди.“

Могли бисмо још пуно лепих и занимивих места побрати из „Путовања по Новој Србији“ места, која књигу само препоручују, али — као што рекосмо — морасмо се обазрети на одмерен простор овога места. У осталом мислимо, да је и толико доста за — приказ књиге. **М—и.**

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ „КОД СВЕТОГ САВЕ.“

ПЕТ НЕДЕЉА У БАЛОНУ

ОД ПРИПОЗНАТОГ НА ГЛАСУ РОМАНОПИСЦА ЖИЛ ВЕРНА.

ПЕТ НЕДЕЉА У БАЛОНУ.

ПЕТ НЕДЕЉА У БАЛОНУ.

Јоје се спасава од својих непријатеља.

Сад ново по **трећи пут наштампано издање са лепом бојадисаном насловном сликом,** — и са три слике у књизи.

Цена је овој књизи од 363 стране 1 фор.

(ко у напред новац пошље, добија књигу по пошти о нашем трошку (Kreuzband.)

Овом приликом препоручујемо још и ова дела истога писца:

I.	II.	III.	IV.
ЦАРЕВ ГЛАСНИК или пут од Москве до Иркуцка у две књиге. **Цена 1 фор. 80 н.**	**ЦРНА ИНДИЈА** приповетка из живота индијског, са лепом насловном сликом и три слике у књизи. Цена је овој књизи од 210 стр. **само 60 новч.**	**ЗИМОВАЊЕ У ЛЕДУ** ПРИПОВЕТКА Жил Верна са 3 слике. **Цена је 50 новч**	**КИН-ФО** приповетка Жил Верна са 5 слика и мапом. **Цена је 60 новч.**

Ко у групи горенаведених књига купи:

добија на фор. 2 или 3 фор.	— 20 процената	добија на фор. 8	— 33⅓ процента
„ „ „ 4	— 25 „	„ „ „ 10	— 40 „
„ „ „ 6	— 30 „	толико процената приде у књигама нашег издања.	

Сад је баш изишла из штампе

ЧИТАНКА

ЗА

ТРЕЋИ РАЗРЕД СРПСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ

одобрена

од српско-народног црквено-школског савета

Цена 28 новч.

Обраћајући пажњу гг. школских старатеља и учитеља на ову **нову** књигу, препоручујемо уједно и остале школске књиге наше ранијег издања, као:

Буквар са сликама за срп. осн. шк. ново издање	16 н.
Упутство уз буквар за основне школе	10 „
Црквено-слов. буквар са читанком ново издање	16 „
Читанка за други разред српске осн. школе	24 „
Рачунски примери за уч. 3-ћег разр. осн. шк.	8 „
„ „ „ „ 4-ог „ „ „	8 „
„ „ „ „ 5-ог „ „ „	10 „
„ „ „ „ 6-ог „ „ „	8 „
Зоологија за учитељске и више девојачке школе	80 „
Велика катавасија	1.— „
Мала катавасија	20 „
Гимнастичке игре са сликама. Део I.	1.— „
Одабране народне песме за учење на изуст у срп. основним школама, друго издање	10 „
Дисциплинарна правила за учит. срп. осн. шк.	10 „
Наставни план за српске народне учитеље	20 „
Нове метарске мере	10 „

Ко дакле жели да горње књиге из прве руке добије, нека се обрати подписатој накладној штампарији од које ће добити највећи књижарски рабат. Иначе могу се ове књиге добити и у свима српским књижарама.

Штампарија А. Пајевића
у Новом Саду.

„СРПСКЕ ИЛУСТРОВАНЕ НОВИНЕ“

број 28-ми

доноси овај садржај: Забава: Шумарева ћерка. Приповетка из српског живота. Књига друга од С. В. П. — Песме: Пожудница од Н. В. Ђорића. Живот је сан од П. Петровића. — Из природе: Ваздух у ком живимо од М. Петровића. — Песме: Слутња од Војислава. Песме су ми отроване (Хајне) од Б. Бранчића. — Историја: Народни препорођај Срба Лужичана у Саксонији од А. Хилфердинга. — Преводи: Асја, приповетка Ивана С. Тургењева. — Песме: Ти спаваш Бруте, од Драгутина Ј. Илијћа. — Искре и изреке. — Књижевност: Особине ресавског диалекта реферат М. Петровића. — Уметност: Међународна уметничка изложба у Бечу. — Научне вести: — Српски књижевници: Поп Димитрије Поповић. — Уз наше илустрације: Млада невеста из јаг. округа. Нови пут кроз Црну Гору. Ученице више девојачке школе на Цетињу. Коњица у црногорској војсци. — Вуци нападају путнике. Књижевне белешке. — Слике: Поп Димитрије Поповић. Млада невеста из јаг. округа, цртао В. Тителбах. Нови пут из Котора на Цетиње. Ученици више девојачке школе на Цетињу. Коњица у црногорској војсци. Вуци нападају путнике.

„Српске Илустроване Новине“ излазе сваких 15 дана на два пуна табака, а цена им је за Аустро-Угарску 4 фор. полугодишње, или на 3 месеца 2 ф., за Србију, Црну Гору и друге крајеве 12 динара полугодишње, односно 6 динара на 3 месеца. Претплату у Србији примају све тамошње књижаре, а у осталим крајевима умољена г. г скупљачи, као и накладна штампарија А. Пајевића у Новоме Саду.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Приликом последњих годишњих испита на овдашњим срп. основ. народ. школама, изволели су поклонити као испитни дар доброј а сиротној школској дечици: г. Арса Пајевић 47 ком. добрих књижица, г-ђа Софија Дунђерска 6 фор., г. Др. М. Полит 3 фор., г. Др. Ст. Павловић 3 фор., г. Љуба Стефановић 2 фор., г. Ђорђе Јасић 2 четврт форинте и две књиге. Свима овим дародавцима, изјављује потписани одбор своју топлу захвалност.

Из седнице школског одбора срп. православне црквено школске општине, држане у Нов. Саду 23. августа (4. септембра) 1882.

А. Варађанин с. р. перовођа. **Др. Л. Станојевић** с. р. подпредседник.

Сведочба

с којом се од стране ново-карловачке црквене општине сведочи, да су Ђорђа пл. Бота синови звоноливци из Вршца хармонично удешена звона за православну цркву овдашњу у тежини 750 кила по новој системи прелили на потпуно задовољство општине црквене, да ји свима општинама црквеним и сваком појединoм као ваљане и добре у том погледу уметнике препоручити смемо, које са овим и чинимо.

Нови Карловци дана 9. августа 1882.

Милорад Мијоловић, перовођа. **Александар Јовановић,** парох и председник црк. (печат)

Чланови општине црквене:

Младен Пувача с. р., + Икија Грмуша, + Андреја Живковић, + Глиша Обсеница, Мита Лукач с. р. + Стева Јаринковић.

Да је ово сведочанство истинито од стране политичне општине потврђује се 21. августа 1882.

Пувача, начелник.

Курс бечке берзе 7. (19.) септ.

Сребро	—.—
Лондон	118.85
Ц. кр. дукати	5.68
Наполеондори	9.45
Немачке марке	58.—

ПОЗИВ

на

БЕСЕДУ СА ИГРАНКОМ

коју приређује

„ЗАДРУГА СРБА ЗАНАТЛИЈА НОВОСАЂАНА“

у славу дванаестогодишњег опстанка свог и свећења заставе задружне дне 8. (20.) септ. о. год. у дворани српско-народног позоришта, а на корист оснивању фонда занатлијског болничко-сарађивачког.

На забави овој суделоваће и срп. читаоничко друштво певачко под управом коровође свог г. М. Татића.

Улазница је од особе 1 фор. а за породицу до 4 особе 2 фор. а. вр.

Улазнице се могу добити: у књижари браће М. Поповића и у књижари Луке Јоцића и др. а о забави у вече на каси.

Добровољни прилози примаће се са захвалом и обзнанити по том у новинама.

РАСПОРЕД НА БЕСЕДИ.

1. Поздрав задружног председника С. Гавриловића.
2. „Славенска химна“ од Д. Јенка пева мушки збор читаоничког певач. друштва.
3. Декламује Манојло Николић ученик III. рав. основ. срп. школе песму „Нејак сам“ од Ст. Влад. Каћанског.
4. Свира војничка капела.
5. Говори о занатству и занатлијству г. А. Сандић професор.
6. „Домовини“ од дра Б. Ипавца са баритоном и тенором соло пева мушки збор чит. певач. друштва.
7. Декламује госпођица Сида Лаваревића ученица I. рав. више девојачке школе песму „Једна мајка“ од Змај-Јована Јовановића.
8. „Влтаво“ од Фогла, збор са јеком, пева мушки збор читаонич. певачког друштва.

Почетак у пола 8 часова у вече.

У Новоме Саду 18. (30.) августа 1882.

Председништво Задруге Срба Занатлија.

ТРГОВИНА И ПРОМЕТ.

СТЕВАН КОСТОВИЋ

КОМИСИОНСКА РАДЊА У БУДИМ-ПЕШТИ.

Куп и продаја свију ниже назначени и у ту струку спадајући артикла по умереној провизији и строго солидној послузи.

Извештај од 16. (4.) септембра 1882.

Жито из Потисја	78 83 ф.	9.70 ф.	9.90
„ „ „	—„— „	—.— „	—.—
„ банатско	76 „ 82 „	9.50 „	9.80
„ „	—„— „	—.— „	—.—
„ „	—„— „	—.— „	—.—
„ бачко	79 „ 81 „	9.50 „	9.80
„ „	—„— „	—.— „	—.—
„ влашко	74 „ 78 „	7.50 „	8.20
„ „ по каквоћи	—„— „	—.— „	—.—
„ српско	—„— „	—.— „	—.—
„ „	— — „	—.— „	—.—
Уванц-жито за март-април 1883.	— — ф.	9·18 ф.	9·22
„ за септ.-октобар	— — „	8.90 „	8.92
Раж мађарска	— — „	7.— „	7.50
„ влашка	— — „	—.— „	—.—
Јечам за храну	— — „	6.— „	6.20
„ за пиваре	— — „	7.— „	8·20
„ влашки	— — „	5.80 „	7.—
Зоб трг. роба	— — „	5.80 „	6.20
„ фина роба	— — „	6.30 „	7.—
Узанц-зоб за март-април 1883.	— — „	6.20 „	6.23
„ за септ.-октобар	— — „	6.10 „	6.12
Проја мађарска	— — „	—.— „	—.—
„ влашка	— — „	5.— „	5.50
„ влашка за пролеће	— — „	5.25 „	5.50
Кукуруз, готова роба, банатски	— — „	8.20 „	8.25
„ „ „ влашки	— — „	—.— „	—.—
„ за јули-август банатски	— — „	—.— „	—.—
„ за септ.-август банатски	— — „	—.— „	—.—
Кукуруз за септ.-октобар банатски	— — „	—.— „	—.—
„ за мај јуни 1883.	— — „	5.65 „	5.68
„ за јан. фебр. март, банатски нови	— — „	5.40 „	5.50
„ за јан. фебр. март, влашки нов	— — „	—.— „	—.—
Репица готова роба Kohl	— — „	13.7/8 „	14.—
„ банатска	— — „	13.25 „	13.50
„ за август-септембар Kohl	— — „	—.— „	—.—
„ за јули-август банатска	— — „	—.— „	—.—
Горушица по каквоћи	— — „	7.25 „	7.50
Мувар „ „	— — „	—.— „	—.—
Ланено семе по каквоћи	— — „	13.— „	13.50
Кудељно семе „	— — „	—.— „	—.—
Бикеч по каквоћи	— — „	7.— „	7.25
Пасуљ бели нови	— — „	10.— „	1050
„ „ стари	— — „	7.50 „	8.—
„ жути нови	— — „	9.— „	10.—
Погачице од репице	— — „	5.50 „	5.75
Погачице од горушице по каквоћи	— — „	5.— „	5.50
Паприка трг. роба	— — „	17.— „	18.—
„ фина роба	— — „	45.— „	48.—
„	— — „	—.— „	—.—
Мед оцеђен	— — „	30.50 „	31.50
„ вошчан	— — „	27.50 „	29.—
„ за октобар-новембар оцеђен	— — „	—.— „	—.—
Восак рожнавски	— — „	121.— „	123.—
„ славонски	— — „	125.— „	127.—
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма	„	14.75 „	15.—
„ „ „ „ у џакови	— — „	14.50 „	14.75
„ „ узанц роба за нов. у бурадма	„	13.25 „	13.50
„ „ „ „ у џакови	— — „	13.— „	13.25
„ босанске гот. роба нова у бурадма	„	15.50 „	—.—
„ „ „ „ у џакови	— „	15.— „	15.25
„ „ узанц роба за нов. у бур.	„	14.— „	—.—
„ „ „ „ у џакови	— „	13.50 „	13.75
Пекмез, готова роба, славонски	— — „	20.75 „	21.—
„ за септембар-октобар славонски	„	20.50 „	—.—
„ „ „ „ банатски	„	19. „	19.50
Свињска маст варошка	— — „	79.— „	80.—
„ „ сеоска роба	— — „	—.— „	—.—
Шпицарке прима мађарске	— — „	16.— „	16.50
„ прима 1881 славонске	— — „	14.50 „	15.—
„ секунда „ 1881.	— — „	9.— „	9.50
„ прима српске 1879.	— — „	14.50 „	15.—
„ прима српске 1881.	— — „	14.25 „	—.—
Овчије коже срп. и бос. лаке по 102 ком.	„	120.— „	130.—
„ „ „ „ „ средње 102 ком.	„	130.— „	140.—
„ „ „ „ „ тешке 102 ком.	„	144.— „	186
Јагњеће за табаке 102 ком.	„	90.— „	100.—
„ за курчије 102 ком.	„	105.— „	115.—
Козије по каквоћи за 56 кила	— — „	52.— „	56.—
Јареће „ „ мађар. ердељ.	— — „	120.— „	150.—
„ тешке	— — — „	130.— „	152.—
Телеће коже за 56 кила	— — — — „	105.— „	120.—
Шпирит: у бур. од 600—700 лит.	90% „	33.25 „	—.—
„ „ „ 300—400 „	(36 A) „	35.— „	—.—

Рана Ове недеље постигнуте су пуне цене, уз умерену понуду. Због јеврејских светаца био је обрт незнатан; у то доба нагомилани квантитети, нуде се данас журно, али се купци држе резервирани; тако се мање сорте могу само са попуштеним ценама продати. Радња са закључцима олабавила је сасвим и цене нотирају као што је горе наведено. Овом приликом узимам себи слободу учинити моје штов. Комитенте пажљивима, да идемо све ближе оном добу, у ком се шпекулациона воља разбија и још сада долазе сваким даном палози, за куп мај-јуни кукуруза и пролетње пшенице. Леп јечам радо се има и нађу се свагда купци у иноземству. Остале врсте хране остају непромењене.

Продукти. Радња са шљивама бива већ живља; продате су испод 100 комада на по киле, босанске у врећама по ф. 15.— и ф. 14·25; октобарска и новембарска роба нуди се по ф. 14·— Учињен је један закључак српски шљива за октобар и новембар по ф. 13·3/8. Славонски пекмез нуди се по ф. 21 — али без да се нађе за исти купаца. Цена масти је нешто слабија. Радња са кожама остаје без икакве промене.

Ред пловидбе

поштанских пароброда, од 29. маја (10. јуна) 1882. до даље наредбе.

НОВИ САД-ЗЕМУН: сваки дан изузимајући понедељак у 5 сати после подне.

НОВИ САД-ОРШАВА и ГАЛАЦ: недељом, средом и петком у 5 сати после подне.

НОВИ САД-ТИТЕЛ: недељом и средом у 5 сати после подне.

НОВИ САД-БУДИМ-ПЕШТА: сваки дан изузимајући петак у ½11 сати пре подне.

У Новом Саду, 29. маја (11. јуна) 1882.

АГЕНЦИЈА

првог ц. кр. прив. дунавског пароброд ског друштва.

ОГЛАСИ.

Стечај.

У штипендијској закладу упокојене добротворке Еуфимије Јовића, којом рукује српска православно-црквена општина старо-бечејска, има једно упражњено питомачко место без разлике струке са 150 фор. годишње. Место ово потраживати могу:

1. Срби православне вероисповеди;
2. који су најмање основну школу с добрим успехом свршили и оспособљење за прелаз у средње школе стекли;
3. који су телесно и душевно подпуно здрави а
4. сиромашког су стања.

По опоруци првенство имају Срби Старо-Бечејци.

Молбенице са исправама ваља за 14 дана од прве објаве овога стечаја одбору црквеном упућивати.

У Старом Бечеју 30. августа 1882.

Стеван Жекић, перовођа. **Исидор Дебељачки,** председник. 2—2

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења срп. учитељског места у Фенлаку расписује се овим стечај.

Плата осим стана и баште састоји се из 300 фор. а. вр., 10 мерова жита, 8 хвати дрва, 2 ланца земље, односно накнада за исту у новцу а у име писарне добијаће учитељ 8 ф. годишње.

Проситељи имају своје молбенице непосредно срп. школ. одбору у Фенлаку до 1. октобра т. г. поднети.

У Темишвару, 23. августа 1882.

Мита Долга, школ. референат вршач. и темишвар. епархије. 3—3

Оглас.

Који од столара и бравара у Аустро-Угарској хоће да прими из Србије шегрта, нека се плаћеним писмом, српски писаним обрати на г. Димитрија Миловановића, учитеља у Београду. 3—

„НАЈБОЉЕ СИРЋЕ“

од

„ФРАНКФУРТЕР ЕСЕНЦИЈЕ ЗА СИРЋЕ.“

Једна литра те есенције довољна је да се са 40 литри воде најбоље и јефтино сирће зготови.

Искључно стовариште има:

А. КОДА у Новом Саду. 65—100

ГОСТИОНИЦА

У РУМИ „КОД ЗЛАТНОГ КРСТА“

са свима удобностима и приборима у мојој кући бр. 155., издаје се од 1. новембра 1882. п. р. под најам.

Сима Милутиновић, власник. 3—3

Шпецерајска трговина

ПЕТРА М. АНТОНИЕВИЋА

у Земуну 2—3

потребује два шегрта који могу одма ступити.

АПОТЕКА

КОД „СВ. ДИМИТРИЈА“

АНДРИЈЕ М. МАРКОВИЋА

у Пожаревцу краљев. Србија

потребује једног (ученика) практиканта који је с добрим успјехом пет разреда гимназије свршио. Исти може одма ступити. За ближа извешћа као и услове обратити се принципалу писмено.

Одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.